

ΦΟΜΟΨΗ

Παθογόνο αίτιο: Phomopsis viticola

Ασθένεια του ξύλου. Στο παρελθόν η εξάπλωσή της στην Κρήτη ήταν μεγαλύτερη και οι οικονομικές ζημιές σοβαρές. Αποτελεί σημαντικό παράγοντα μείωσης της ετήσιας παραγωγής και της υποβάθμισης της καλλιέργειας. Ελαττώνει σημαντικά την παραγωγική ζωή των αμπελιών.

Ζημιές:

Προσβάλλει την ετήσια βλάστηση και διατηρείται στο παλιό ξύλο.

Τα φυτά αποδυναμώνονται, η παραγωγή σταδιακά μειώνεται, το κλάδεμα του επόμενου έτους δυσχεραίνεται. Μακροπρόθεσμα τμήματα ή ολόκληρα πρέμνα νεκρώνονται.

Συμπτώματα:

Στα φύλλα:

Στη βάση του ελάσματος και επάνω στα νεύρα μικρές κυκλικές κηλίδες, κίτρινες στην περιφέρεια και μαύρες στο κέντρο (Εικ.1). Φύλλα έντονα προσβεβλημένα ξεραίνονται, το έλασμα πέφτει αλλά ο μίσχος συνήθως μένει στον βλαστό.

Εικ.1. Προσβολές σε φύλλο

Στα σταφύλια:

Μαύρες κηλίδες στη ράχη (άξονες). (Εικ.2). Το τμήμα κάτω από την προσβολή ξεραίνεται.

Εικ.2. Προσβολές σε ράχη σταφυλιού και σε βλαστό

Στους βλαστούς:

Στο τέλος της άνοιξης παρουσιάζουν μελανές νεκρωτικές κηλίδες στα πρώτα μεσογονάτια που εξελίσσονται σε νεκρώσεις, έλκη και επιμήκη σχισίματα. (Εικ.3 και Εικ.4).

Οι βλαστοί είναι αδύνατοι, στενοί στη βάση, με κοντά μεσογονάτια και σπάνε εύκολα.

Οι κληματίδες δεν ξυλοποιούνται και ασπρίζουν το χειμώνα. Στην επιφάνεια τους σχηματίζονται μικρά μαύρα στίγματα (πυκνίδια) που είναι τα αναπαραγωγικά όργανα του μύκητα. (Εικ.4 και Εικ.5).

Πολλά μάτια δεν ανοίγουν ενώ άλλα μόλις ανοίξουν ξεραίνονται ή δίνουν καχεκτική βλάστηση.

Οι ταξιανθίες αποβάλλουν γρήγορα τα άνθη τους.

Εικ.3. Προσβολές σε βλαστό και φύλλο

Εικ.4. Βλαστός προηγούμενου έτους με πυκνίδια και προσβολές σε νέο βλαστό

Συνθήκες ανάπτυξης - Επιδημιολογία:

Το παθογόνο διαχειμάζει στα μάτια αλλά κυρίως πάνω στο ξύλο (πυκνίδια). (Εικ.5).

Σημαντικό ρόλο στην εξάπλωση της ασθένειας από περιοχή σε περιοχή και από αμπέλι σε αμπέλι έχει το πολλαπλασιαστικό υλικό (μοσχεύματα, εμβόλια).

Σε αμπέλια που έχει ήδη εγκατασταθεί, οι νέες προσβολές ξεκινούν κυρίως με τα μολύσματα που βρίσκονται σε παλαιότερες κληματίδες (πυκνίδια). Η βροχή είναι ο κύριος παράγοντας ενεργοποίησης και διασποράς των μολυσμάτων.

Τα πρώτα βλαστικά στάδια του αμπελιού (έξοδος φύλλων, πρώτα φύλλα) είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα.

Οι προσβολές είναι έντονες σε περιοχές με βροχερή και θερμή άνοιξη. Στις συνθήκες της Κρήτης, κρίσιμος θεωρείται ο μήνας Μάρτιος.

Οι ποικιλίες σουλτανίνα, ραζακί είναι πολύ ευαίσθητες, αντίθετα ανθεκτικότερες θεωρούνται οι οινοποιήσιμες.

*Εικ.5. Κληματίδα το χειμώνα.
Γκριζόλευκη με σκισίματα και
μικρά μαύρα στίγματα (πυκνίδια)*

Αντιμετώπιση

Πολλοί αμπελουργοί πιστεύουν ότι η ασθένεια δεν αντιμετωπίζεται εύκολα. Πρόκειται για εσφαλμένη αντίληψη.

Αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά με συνδυασμό καλλιεργητικών μέτρων και χημικών επεμβάσεων.

Καλλιεργητικά μέτρα:

- Χρησιμοποίηση υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού (φυτά, μοσχεύματα, εμβόλια).
- Όψιμο κλάδεμα.
- Αφαίρεση των προσβεβλημένων κληματίδων το καλοκαίρι (χλωρά κλαδέματα) και κατά το χειμερινό κλάδεμα.
- Απομάκρυνση και καταστροφή των υπολειμμάτων του κλαδέματος.

Χημική αντιμετώπιση*:

Απαιτούνται δυο έγκαιροι ψεκασμοί που στοχεύουν στην προστασία της νέας βλάστησης.

- 1^{ος} ψεκασμός: γίνεται όταν τα μισά περίπου μάτια έχουν ανοίξει (μήκος 2 - 3 εκ.).
- 2^{ος} ψεκασμός: γίνεται όταν έχουν ανοίξει και τα υπόλοιπα μάτια (οι πιο αναπτυγμένοι βλαστοί έχουν ήδη μήκος 6 – 12 εκ.) Συνήθως είναι 6 - 10 ημέρες από τον προηγούμενο (ανάλογα με τη θερμοκρασία).
- Σε αμπέλια με μικρή προσβολή μπορεί να γίνει μόνο ο ένας (όταν το σύνολο των ματιών έχει ανοίξει).

*Πράσινη κορυφή - έξοδος φύλλων
(στάδια C - D)*

Ευαίσθητα βλαστικά στάδια

***Σημείωση.** Οι χημικές επεμβάσεις απαιτούνται σε αμπέλια που έχει διαπιστωθεί η ασθένεια και εφόσον αναμένεται βροχή κατά τα ευαίσθητα στάδια.

Επιπλέον, θα πρέπει να εφαρμόζονται, εφόσον είναι δυνατόν, πριν από τη βροχόπτωση προκειμένου η βλάστηση να είναι πρόσφατα προστατευμένη.